

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrť leta 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin., na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne petivrtice za enkrat K 180. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldae. Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Protest poslanca dr. Hohnjeca.

Pretekli teden je poslanec dr. Hohnjec v imenu Kmečke Zveze poslal ministrskemu predsedniku Davidoviču in finančnemu ministru Veljkoviču naslednji protest:

Vesti, ki so prodrle v našo javnost, da namerava sedanja vlada izmenjati kronske bankovce v razmerju 4:1, so med našim kmečkim ljudstvom vzbudile veliko razburjenje in močno nevoljo. Naše organizacije so porabile vsako primerno priliko, da so opozorile merodajne vladine kroge na zle posledice, ki zadevajo naše narodno gospodarstvo zavoljo tega, ker je vlada z raznimi, od nje odvisnimi činitelji delala na to, da se vrednost kronske ne dvigne, marveč znižuje čimdalje tembolj. Zle posledice tega postopanja so zadale ne samo imejitelje kronske, temveč tudi imejtelje dinarja, ki trpijo vsled neznozne draginje veliko gospodarsko škodo. Na vse te proteste in opomine se vlada ni ozirala, marveč je prišla na dan z namero, izmenjati krono v razmerju 4:1.

Zoper to nakano moram v imenu Kmečke Zveze odločno protestirati. Naj vlada pomisli, da tvorijo imejtelji kronske tri četrtine naše države, in naj se torej v zadnjem hipu premisli, da ne bo s takim, brez dovoljenja ljudskega predstavništva storjenim ukrepom prizadela zlasti kmečkim in delavnim slojem ogromno gospodarsko izgubo. Če se bo ljudem s tako izmenjavo zmanjšala njihova gotovina za tri četrtine vrednosti, se s tem ne bo draginja zmanjšala v isti meri, marveč se je upravičeno bati, ker se cene regulirajo ne po nižji, ampak po višji ceni, da se bodo tudi v naših krajih cene dvignile do višine beogradske cen.

Na te in vse druge gospodarske in socialno-politične posledice opozarjam kraljevsko vlado, ko v imenu Kmečke Zveze protestiram zoper nameravano izmenjavo kronske in obenem zahtevam, naj vlada stori prvi odločni in odločilni korak v prepotrebni valutni reformi z zednačenjem kronske in dinarja.

Občinske volitve pred durmi.

Važnost občin je tako velika, da ne moremo dovolj opozoriti svojih pristašev na bližajoče se občinske volitve, katere hočejo sedanji mogotci na vladi, socialisti in demokrati, izvesti na nepošten način z nasilstvom, s spletkami, z grožnjami in z vsemi jim razpoložljivimi sredstvi. Vajeni smo na vse nakane svojih nasprotnikov, odbili jih bomo tudi sedaj s poštenim, previdnim in odločnim nastopom. Naši pristaši po deželi so toliko politično izsolani, da bodo stali vsi kot eden moč kot vestni varuhi svojih načel in kot umni izvrševalci strankinega programa ter pazili na vsaki poizkus, da bi nasprot-

nik z zlorabo svoje oblasti izvršili volitve v svojo prilogo.

Pošteno postopanje z glasovnico v roki v sklenjenih vrstah vseh dobro mislečih občanov bo dovedlo našo stranko tudi tokrat do popolne zmage. Vse medsebojne praske, vsa nesporazumljenja med občani in osebne mržnje morajo pasti in izginiti, ko kliče naša krščanska stranka, Kmečka Zveza, vse bojovníke na krov. Previdnost in opreznost naših zaupnikov po vseh občinah bo pa sigurno preprečila vse spletke naših nasprotnikov, liberalcev, samostojnežev in socialistov, ki upajo le na ta način priti do vodstva

v občinah. Če nočejo imeti ti ljudje pravilno izvedenih volitev in se bodo posluževali nasilja, zadeli bodo na odločen odpor vseh naših ljudi; vsako nasilje bode rodilo protinasilje. Zato že sedaj svarimo razne merodajne kroge, da se varujejo le poskušati uvesti pri nas volitve po nekdanjem hrvaškem ali madžarskem načinu. To bi dovedlo vso Slovenijo v silno kritični položaj in bi imelo slabe posledice. Zato opozarjamo tudi urade na njih sveto dolžnost, da postopajo povsod nepristransko; premislijo naj, da ljudstvo ostane, da se ga ne izbriše mogoče s potvorjenimi volitvami, ker nastopi po njih reakcija in obračun za storjene krivice in za prikražane državljanske pravice.

Hočemo imeti pravične volitve, brez pritiska, brez hujkanja, brez vplivanja od zgoraj. Le v takih volitvah se zrcali prava ljudska volja. Kakor si ljudstvo postelje, tako bode ležalo! Naša sveta dolžnost je, da pristaše Kmečke Zveze opozorimo na to dejstvo, da ne bo letel nikdar na nas kak sum, da smo držali roke križem in nismo dovolj glasno naglašali, kaka nevarnost preti gospodarstvu občin, če pridejo na krmilo ljudje, ki še niso nikdar in nikjer dokazali, da bi jim bilo kaj ležeče na splošnem blagru našega ljudstva.

Liberalizem in socialni demokratizem še nista nikdar uspevala v občinski upravi. Kdor nima srca za splošno blaginjo, nima usmiljenja do svojega bližnjega, zaničuje reveža in gleda vsakega, ki ni tako premožen, kot je on sam, od zgoraj navzdol ali od strani. Ta ne more in ne deluje za skupnost, za občino, temveč izkorišča svojo moč v občini le v svojo korist. Socialni

LISTEK.

Januš Golec:

Sedlarci.

(Konec.)

Ta vladno uradna zaprtija bila je Obsotelačnom vsikdar dobrodošla ter pristrčno pozdravljena, ker je gojila in pospeševala dobičkonosno tihotapstvo, ki ne povzroča niti žuljev na rokah in ne izžema potnih srag, ampak zahteva le nekaj lenuške črznosti. Švercarija je bila do ustanovitve Jugoslavije ono nepregledno polje, po katerem so se podili Sedlarci v brezdelju kot ptice pod nebom, cvetili rožnate kot lilije in vendar so se hranili in oblačili kot malokdo, ki je delal in robotal s krvavimi žulji in potnega obara.

Vsak Sedlare vam je izvežban do doktorata v: svinjskem, govejskem, konjskem in blagovnem tihotapstvu. Naša visoka šola v Sedlarjevem je obsegala vedno štiri fakultete, ki so gojile ter razvijale svoj delokrog glede na vladino prepoved, ki je strogo branila bodisi uvoz hrvaških svinj, govedi, konj ali blaga. Enkrat so bile prepovedane za Avstrijo hrvaške svinje, drugič govedo, tretjič konji in četrť blagovni promet.

Sedlarci so presedlavali vedno iz svinjske švercarije v govedsko, konjsko in blagovno. Priliko za lahek zaslužek ste nudili Sedlarcem vedno ogrska ter avstrijska vlada z vsled živinskokužnimi boleznimi izdanimi prepovedi proste in po očesu postavne neovirane trgovine med Ogrsko in Avstrijo.

Nikakor si pa ne smemo predstavljati in meniti: Eh, tihotapstvo je meni nič in tebi nič nekaj čisto enostavnega. Ne, ne, prijatelji! Švercarija po poklonu in stanu zahteva prirojenih talentov in od zgodnje mladosti tozadevno temeljite izobrazbe v tolikrat prebriski preizkušnji.

Pravi švercar se šola in brihta prav celo svoje življenje. Iz prirojenega in stanovsko poklicnega tihotapstva pa vzklije, požene, vzraste in se vkrenini skoro neiztrebno ena najhujših strasti, katere se ne odvadi in ne odreče človek-tihotapec nikdar! Pijanec

se spreobrne, kadar se v jamo zvrne, pravi že stari pregovor. Da, da, docela isto je tudi s tihotapecem.

Kako marsikateri Sedlare je že otipaval zadovoljno se smehljajoč v svojem žepu po tihotapstvu zaslužene tisočake; pa šel je v drugič preko Sotle — vzeli so mu bandurji vse do zadnjega krajeurja, ga slekli do golega, ga prav pošteno prekišili in ali ga pognali liki berača preko Sotle, ali ga pa zatvorili v bajbak (ječo).

Ako so ga pa spasi na tihotapskih izprehodih avstrijski orožniki, ponovila se je švercarjem na Stajerskem ista žalost, kot na Hrvaškem. Danes vam je Sedlare žvenketal z novci po žepu, rajat in pil na smrt; jutri se je že pa vica! skesan in ubog kot cerkvina miš pod ključem.

Parkrat je znano meni samemu, da so bili postavi in kazni podvrženi Sedlarci in prav vsi obsojeniki radi tihotapstva po več tednov v zapor. Da bi pa njih osamljeni otroci preveč ne gladovali, porazdelila je sodnija obsojence v več partij in jih pripravila potem po teh oddelkih, da jih je ostalo vedno nekaj v varstvo doma, drugi pa so premišljevali med štiri steno samoto o trenutni minljivosti švercarije.

Radi te proklete negotovosti, tveganosti in prepadno globoke izgube na sicer bogatem in zakonitem polju tihotapstva pa ni nobeden Sedlare bogatin, ampak so vsi prav navadni křetarji od danes do jutri, kakor ga pač zasači ta kruto neusmiljena usoda pravice.

Najljubša je bila Sedlarcem svinjska švercarija. To posebno ljubavno nagnjenje do tihotapstva s štećinci je izviralo v brezpogojni pokorščini hrvaškega svinčeta, ki ti preplava Sotlo, ako ga zapodiš v vodo, po zimi ti pa gre tudi preko leda. (Mostovi in večje brvi preko Sotle so bile vedno dobro zastražene.) Veliko težje kot s svinjami je z govedo in konji katere lahko tihotapiš le preko mosta ali plitvega broda.

Radi prepogosti kopeli v zimsko mrzli Sotli ti proklinja na starost skoro vsak Sedlare ono mučeniško ščipanje in trganje po nogah, katerega si je navlekel, ko je breidel tolikrat prepovedano za živino iz Hrvaške na Stajersko. Da bi pa bil popustil kateri

Sedlare pred popolno telesno onemoglostjo švercarijo in se oprijel česar bolj pošteno varnega in stalnega, ne pomnim ne jaz in ne moji predniki. Ravno vsled tihotapstva so živeli Sedlarci vedno v prav ozkem stiku in objemu s postavo in svetno gospodsko.

Ni čuda, da so moji domačini ob Sotli po preobilni izkušnji na mošnji in telesu dokaj podkovani in na polju postav in prepovedi. Sedlare ti je stal vedno v prvih bojnih črtah, kjer se je bil boj proti postavam in naredbam, ki so branile in kaznovale tihotapstvo. No, da se ne bom prerekal glede pravnih zmognosti Sedlarcev, povem na kratko: Sedlare je tudi — dlakooepen pravdar. In vsakdo, ki je imel s Sedlarci opravka pri sodniji, mi bo pritril: Boj se ženske od spredaj, konja od zadaj, Sedlareca pa krog in krog!

Predno pa sklenem te vrste o tihotapstvu, bi še omenil, da ni presenetila Jugoslavija nikogar tako razočarano kot ravno Sedlarce. Kaj bo s tihotapstvom in lahko dobrim vsakdanjim kruhom v Sedlarjevem, ako bo meja med Hrvati in Slovenci slobodno odprta? Pred te visoke planke življenjskega vprašanja postavljajo se tudi Sedlarci. Kajti iz Sedlarjevega pa do nemško prepovedane meje, kjer je sedaj tihotapstvo v zlatem cvetju, je preklicano daleč. Ali se bo oprijel Sedlare v bratskem objemu Jugoslavije poljedelstva, živinoreje ali kake obrti? Ne! Rajši se bo izselil kam ob zastraženo mejo, samo da bo požigal še do groba prirojeno mu strast švercarije.

To, kar sem zaupal bralcem dosedaj o Sedlarcih, je bil dokaj površen in pomanjkljiv opis njih zasebnega delovanja in življenja. V naslednjih vrstah bi se še pa rad dotaknil prav na kratko javnega življenja sedlarske srenje. Glede te točke pa že moram pribiti na pohvalno plat volilno in politično zavednost Sedlarcev, dasiravno še dostoj ni bila nikdar v prid naši krščanski in res narodno zavedni stranki.

Sedlare, četudi duševno omejen in zaplankan, ker ni videl od znotraj knjige, odkar sta ga nehala klesiti fajmošter in šolnik v šoli, je ponosen, zavedajoč se vsikdar in povsod reka starogrškega Aristotela, ki ga je izrekel nekoč v besedah: Človek je že po svoji naravi politično bitje.